

Posudek magisterské diplomové práce
Martin Chvojka:
Olympijské hry v Praze
Vícekriteriální posouzení vhodnosti variant
pro umístění ústředního olympijského areálu
Fakulta humanitních studií University Karlovy v Praze
katedra sociální a kulturní ekologie, 2009

Úvod

Od počátku studia bylo jasné, že Bc. Martin Chvojka se i ve své diplomové práci bude řídit heslem Waldemara Matušky „musíš tě to bavit“. Jako aktivní sportovec a trenér si zvolil sportovní tematiku, totiž záměr uspořádat v Praze v roce 2020 nebo 2024 letní olympijské hry, nijak se však nezpronevřil svému oboru sociální a kulturní ekologie. Jde totiž o poměrně závažnou společenskopolitickou a kulturní problematiku s hrozícím dlouhodobým velkým dopadem na prostředí všeho druhu, zejména na životní prostředí; sport je nepochybně významným jevem z hlediska trvale udržitelného rozvoje; a zvolený problém je svou multikriteriálností jak po věcné, tak metodologické stránce dokonce pro trvale udržitelný rozvoj svým způsobem typický. Autor předkládané práce tedy vychází jednak z aktuální společenské potřeby konkrétního řešení,¹ jednak z poměrně vzácné možnosti seznámit se s některými bývalými olympijskými sportovišti osobně.

1. Obsahová stránka

Tyto motivace ostatně autor zmiňuje v rozsáhlém úvodu, do něhož poměrně nezvykle zařadil i „Výzkumné otázky“, „Metodologický postup“ a „Cíl diplomové práce“. Text je tak velmi přehledný, protože dále už následují teoretický a empirický oddíl práce, oba velmi podrobně a logicky členěné, „Vyhodnocení výzkumu“ a „Závěr“.

V závěru úvodu Chvojka vlastně i jasně a varovně signalizuje, čím se jeho práce nezabývá. Je to zapotřebí, protože i tak je téma náročné, čemuž odpovídají i přesně formulované výzkumné otázky a velmi podrobně členěný obsah.

Teoretická část začíná metodou, v níž jsou poměrně velmi podrobně včetně základního matematického aparátu, srozumitelně i s porozuměním vyloženy čtyři základní metodické postupy nebo pomocné metody vícekriteriální analýzy v práci použité.

V teorii trvale udržitelného rozvoje ve skutečně minimalistickém výkladu nic nepřebývá, ale také nic zásadního nechybí a hlavně se nevyskytují chyby a tradované omyly, ačkoli zdaleka nesestává z notoricky známých definic, ale vykládá materii s využitím literatury vlastními slovy.

Totéž platí pro historii olympismu včetně nedlouhé historie zohlednění environmentálních dopadů ve světě a příprav přihlášky Prahy (České republiky) k pořádání Letních olympijských her.

¹ Bez ohledu na to, že pražští aktéři a Český olympijský výbor právě v těchto dnech kandidaturu Prahy odkládají, veřejná diskuse trvá a může být přínosem v obecnějším smyslu, než je „jen“ pořadatelsví olympijských her.

V empirické části člení Chvojka kritéria posuzování projektových záměrů a variant podle pilířů trvale udržitelného rozvoje nikoli jako povinnou úlitbu oboru, ale s porozuměním a funkčně, i když zde je samozřejmě možné vznášet námitky vždy (např. hlukové zatížení je klasickým příkladem zátěže životního prostředí, leč [právě zde] je výrazně sociálního původu s dopadem na sociální [lidský], ale i environmentální pilíř [živočichy, biodiverzitu] a může tedy být řazeno spíše do environmentálního pilíře). Podobně kapitola o kritériích pro letní olympijské hry, resp. spíše pro umístění centrálního stadionu, by měla být logičtěji umístěna nikoli mezi pilíře (přestože byl onen environmentální v projektech značně opomíjen a jeho řazení na závěr má svou oprávněnost), ale možná na konec nebo spíše na začátek oddílu a podobně.

Při vlastní multikritériální analýze postupoval Chvojka jak v textu, tak ve své badatelské praxi metodou postupných kroků a vlastně se učil za pochodu, což mohu vzhledem k velmi dobré a časté komunikaci během práce na výzkumu dobře posoudit. Domnívám se, bez ohledu na to, jak velký podíl získal od externích konzultantů, že výsledek je jednak velmi přesvědčivý a jednak by jej nyní byl Martin Chvojka schopen zopakovat v praxi v podstatě samostatně. Diplomová práce ostatně není jen průkazem práce, ale i procesem dalšího učení po vlastní výuce; jako výsledek pak v tomto případě zřetelně zahanbuje profesionály angažované magistrátem hl. m. Prahy jak v metodě, tak ve výsledku, o čemž svědčí i získání expertních kritérií (vah) od devíti dobře vybraných renomovaných odborníků, přesvědčivě formulované výsledky výzkumu a závěry stejně jako množství obsahově validních a formálně dobře zpracovaných tabulek i grafů.

2. Práce s literaturou

Literatura představuje v této diplomové práci samostatný oříšek. Chvojka vyčlenil zvlášť webové zdroje (uvedené pečlivě vždy s datem čerpání nebo zařazení informace) a dále „Zákony a ostatní informační zdroje“, tedy legislativu, mezinárodní úmluvy a zdroje encyklopedické a statistické povahy. Při velké šíři problematiky by možná prospělo i oddělené uvedení metodologické literatury, protože i ta „věcná“ obsahuje společenskovední tituly (např. ve vztahu k trvale udržitelnému rozvoji), specializovanou přírodovědnou literaturu atd. a především velmi pracně získanou bohatou dokumentaci, jež byla vlastním předmětem analýz. Autor měl při výběru většinou velmi šťastnou ruku: např. i tam, kde zvolil zdánlivě jen popularizační článek, dokázal výtečně vybrat renomovaného odborníka a text s vysokou informativní hodnotou, jenž na minimálním rozsahu poskytne potřebný obsah (např. LUKEŠ, Zdeněk. 2008. *Historie strahovského stadionu.*).

Chvojka v textu bezpečně rozlišuje interpretaci, parafrázi a citaci, dokladuje je v rámci předepsané normy a bez problémů odlišuje od vlastního tvůrčího vkladu. Zvládnutí textu je naprosto postačující, rovněž poznámkový a citační aparát požadavkům na diplomovou práci odpovídá.

3. Formální stránka

Práce sestává z rovné stovky stran vlastního textu, vedle formálních náležitostí obsahuje i Anotaci, Abstract a klíčová slova („Key words“); dále samozřejmě povinný seznam literatury, seznamy zkratk, tabulek, obrázků a grafů a 55 stran instruktivních příloh. Tento doprovodný materiál zasluhuje pro své množství, vypovídací hodnotu a dobré zpracování zvláštní ocenění. Pochází totiž sice z menší části z převzatých zdrojů, jejich získání však samo o sobě představovalo zvláštní badatelské úsilí, nic není uvedeno samoúčelně a i vlastními silami vytvořené tabulky a grafy jsou hodnotné.

Po jazykové stránce je text takřka až lakonicky úsečný a hutný. Někde by snad opravdu neuškodilo významově bohatší sloveso nebo obrat („Když máme seznam kritérií, ...“ [str. 12]), rozhodně však nelze autorovi vyčítat, že by nastavoval nedostatek rozsahu bezobsažnou vatou. Sdělení postupuje důsledně lineárně, v jednoduchých krátkých souvětích, zaměřené vždy jen na jednu myšlenku; je tak snadno sledovatelné i ověřovatelné. Všude, kde to jde, přebírá autor odpovědnost 1. osobou singuláru, v argumentacích účelně střídanou 1. osobou množného čísla.

Celkem zcela výjimečně objevíme v jinak jazykově korektním textu gramatickou chybu, chybu v interpunkci nebo překlep (BRUNTLANDOVÁ [str. 108]).

Rovněž typografické zpracování je samo o sobě na velmi dobré úrovni.

4. Celkové hodnocení

Při hodnocení je nutné zdůraznit tři výchozí faktory. Pouze dvouleté navazující magisterské studium nemůže věnovat multikritériální analýze takovou pozornost jako např. inženýrská studia nebo obsahově bližší pětileté obory typu aplikované ekologie. Druhým faktorem je náročný a citlivý materiál posuzování a třetím náročnost a ošidnost multikritériálních analýz samotných. Musím konstatovat, že Martin Chvojka se pral s potížemi dlouho a usilovně, pracoval svědomitě v tom smyslu, že se snažil naplnit pokyny svého vedoucího, ale i tvořivě v tom smyslu, že si skutečně samostatně dokázal dohledat i část metodické, nejen projektové literatury, absolvoval další pomocné konzultace, o nichž korektně referoval a text několikrát přepracoval. Kombinaci čtyř metod, z nichž tři první by samy o sobě přinesly relevantní dílčí výsledky, a jejich porovnání pokládám za nadstandard, výsledky se jeví přesvědčivě a při pohledu, řekněme, dobře poučeného laika jim mohu „dát za pravdu“. Všude tam, kde se problematikou obor sociální a kulturní ekologie meritorně zabývá (např. hodnocení vlivů na životní prostředí včetně správného vyhodnocení jeho zásadní důležitosti jako limitujícího faktoru a kritika jeho nedocenení ze strany předkladatelů projektových záměrů) konstatuji, že diplomová práce by se v praxi mohla stát zcela validním nezávislým posudkem postupu pražského magistrátu v dané věci.

V tomto světle uvádím spíše jako samozřejmost, že autor prokázal bezpečnou orientaci v základním paradigmatu oboru, trvale udržitelném rozvoji a související problematice, mimo jiné i tím, že není zbytečně mnohomluvný a dokáže samostatně formulovat podstatu problému (viz např. charakteristika „klasiky“, Naší společné budoucnosti: „Hlavní myšlenkou bylo, že planeta Země je jediná a konečná a tomu musíme přizpůsobit naše chování tak, abychom neplýtvali poskytovanými zdroji, neboť náš život závisí na společné biosféře. Udržitelný rozvoj není harmonickým stavem, nýbrž procesem změn, v němž se využívání zdrojů a rozvoj uvádí v soulad se současnými i budoucími potřebami [Brundtlandová, 1991].“). O tom, že toto přesné pochopení limitů je nesamozřejmé, svědčí i množství skutečně vzdělaných specializovaných autorit, jež trpí inoperabilní fikcí harmonického růstu.

Z uvedených důvodů s nikoli formálním potěšením, ale skutečně natěšen na diskusi s odborníky při obhajobě **práci k obhájení doporučuji a navrhuji hodnocení „výborně“ v bodovém vyjádření podle průběhu obhajoby kolem 17 bodů.**

Obtížná otázka pro obhajobu: je možné stanovit limitující vstupní parametry/limity pro pořádání akce podobného rozsahu v nějaké hladině obecnosti předem? V jakých okruzích témat (oborů činnosti, prostředí a dopadů) by měly být formulovány?